

ქალთა ხმა საინფორმაციო ბიულეტენი #6

2017 წლის ივნისი

მომზადებულია პროექტის
„ქალთა უფლებების გაძლიერება დასავლეთ საქართველოში“ ფარგლებში

მხარდამჭერი - ორგანიზაცია

ნომრის თემა

ბულინგი - მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი ოჯახურ კონფლიქტებთან

რა არის ბულინგი, რატომ უკავშირდება ოჯახურ კონფლიქტებს, რამდენად პრობლემურია ეს საკითხი ჩვენი საზოგადოებისთვის და რა პასუხისმგებლობები გვაკისრია ასეთ დროს?

თუკი საუბარს ამ მიმართულებით გავშლით და ყველა შეკითხვას სათანადო პასუხს გავცემთ, თავისთავად მივალთ პრევენციულ მექანიზმებამდე.

ბულინგი ინგლისური სიტყვიდან მოდის და შემდეგნაირად განიმარტება: თავდასხმა, შევიწროება, დაშინება.

ფსიქოლოგები ამ ფენომენს „საქათმის სინდრომსაც“ უწოდებენ და შემდეგნაირად განმარტავენ: „რა ხდება საქათმეში? როცა წიწილები ერთად იზრდებიან, ჯგუფში მაშინვე იკვეთება ერთი რომელიმე სუსტი წიწილა. შესაძლოა მას ან ფრთა, ან ფეხი ჰქონდეს მოტეხილი. ეს განსხვავებული წიწილა თავიდანვე ხდება მთელი ჯგუფის სამიზნე. ყველა მას უნისკარტებს, კბენს, საჭმელთან არ უშვებენ, გარეთ აგდებენ. ჩვენდა სამწუხაროდ, „საქათმის მოდელი“ ადამიანთა საზოგადოებაშიც ასეთივე წესებით საკმაოდ წარმატებულად მოქმედებს. თანატოლებში იგივე პრინციპით, რაღაც ნიშნით განსხვავებული ხშირად ხდება თავდასხმის, შევიწროების და შეურაცხყოფის სამიზნე დანარჩენებისთვის“.

ბულინგის ოფიციალური სტატისტიკა საქართველოში არ არსებობს. ეს ნაწილობრივ დაკავშირებულია ბულინგის იდენტიფიცირების სირთულესთან. ხშირია შემთხვევა, როდესაც მასწავლებლები ან მშობლები სიტყვიერი, ფიზიკური აგრესიის შემცველ ქცევას ბავშვურ სიცელქედ მიიჩნევენ და ამაზე ყურადღებას არ ამახვილებენ. გარდა ამისა, მჩაგვრელი ბავშვი იშვიათად ახორციელებს მსგავს ქცევას უფროსის თანდასწრებით. იცის, რომ შეიძლება დაისაჯოს. ბულინგი, ძირითადად, ხორციელდება შესვენებაზე, ან გაკვეთილების შემდეგ.

ბულინგით დაინტერესება ბოლო წლებში საკმაოდ მაღალია. ამ საკითხზე განგაში ატეხეს არასამთავრობო ორგანიზაციებმა, რომლებიც ხშირად დაუფარავად მიუთითებენ სკოლებში მოზარდებს შორის არსებულ დაპირისპირებებზე.

განათლების ეროვნული ცენტრის 2016 წლის მონაცემების მიხედვით, ყოველი 5 ბავშვიდან 1 ბულინგის მსხვერპლია. სახალხო დამცველის ყოველწლიურ ანგარიშებში მითითებულია სკოლებში ბულინგის კუთხით არსებულ ხარვეზებზე.

ბულინგის საკითხს განსაკუთრებულ ადგილს უთმობს გაეროს ბავშვთა ფონდი საქართველოში (იუნისეფი). მის მიერ ჩატარებულ კვლევებში გამოკითხული ბავშვების 80% აღიარებს, რომ თანატოლების მხრიდან ერთხელ მაინც განუცდია ფიზიკური ან ფსიქოლოგიური ძალადობა.

კვლევებში იკვეთება ისიც, რომ პედაგოგების ძირითად ნაწილს არ გაუვლია არანაირი ტრენინგი, გადამზადება ბულინგის პრევენციასთან დაკავშირებით. ისინი ინდივიდუალური მეთოდებით სარგებლობენ, ან უფრო ხშირ შემთხვევაში - პრობლემის იგნორირებას ახდენენ.

პრობლემას ისიც ართულებს, რომ მშობლების უმრავლესობას არა აქვს გააზრებული ბულინგის ნეგატიური შედეგები. ვერ აცნობიერებს, რა ზიანი შეიძლება მოუტანოს რომელიმე ბავშვს მისი მეგობრების მხრიდან მიკერებულმა ერთი შეხედვით უწყინარმა იარლიყმა: „აჩქარიკა“, „პუმპულჩიკ“, „ბეგემოთა“, „ჩონჩხი“.

საკითხის აქტუალობიდან გამომდინარე, ფონდი „სოხუმის“ მიერ ორგანიზებულ ყოველთვიურ ვორკშოპებზე ბულინგის თემას ვიხილავთ. დაინტერესება ჩვეულებრივზე მაღალია. ახალგაზრდების ჯგუფში შეკითხვაზე, რა იცით ბულინგის შესახებ, უმრავლესობა სწორ განმარტებას იძლევა და ამბობს, რომ მსგავსი რამ მათთან არ ხდება: „ჩვენ ძალიან მეგობრულები ვართ. ერთმანეთს შეურაცხყოფას არ ვაყენებთ.“ ნებისმიერი დისკუსია კონკრეტული მაგალითის გარჩევით გრძელდება. გარკვეული ანალიზის შემდეგ ირკვევა, რომ ვიღაცის ჩაგვრაში, შეურაცხყოფაში მაინც მიუღიათ მონაწილეობა.

„ჩვენს სკოლაში დაბალ კლასში ერთი განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე ბავშვია. როცა მის ჯგუფში რაიმე სპორტული შეჯიბრება ტარდება, არავის უნდა მოხვდეს, რადგან წაგება გარდაუვალია. ის მაინც ეტმასნება ყველას. როცა რამდენჯერმე არ ვათამაშეთ, თავი დაგვანება. მარტო დადის და მარტო თამაშობს.“

პედაგოგები აღნიშნავენ, რომ მანდატურის დანიშვნით სკოლებში თითქოს ბულინგი შემცირდა, მაგრამ პრობლემა მთლიანად ვერ გადაიჭრა, რადგან სკოლის გარდა ბულინგის თემა შესაძლოა გარეთ განვითარდეს და ეს არაფერს არ ცვლიას.

ჯგუფში ერთ ასეთ ქეისსაც ვისმენთ:

„ჩვენს სკოლაში ახალი მოსწავლე გადმოვიდა. ეს ბავშვი თავიდანვე გამოირჩეოდა აგრესიულობით. კლასელებთან არაფერი გამოუვიდა. შემდეგ პატარებს დაუმეგობრდა. მუდმივად აშანტაჟებდა და ცდილობდა მათზე გავლენას. სახელად ზედმეტსახელი „ჯოკერი“ დაირქვა და ცდილობდა, მის მიმართ ყველას შიში ქონოდა. პედაგოგებმა დროზე შენიშნეს მისი ქცევები, გააფრთხილეს. როგორც გაირკვა, მშობლები განქორწინებულნი არიან. დედა სამუშაოდ არის თბილისში. ბავშვი ბებიასთან იზრდება. ბებია დაიბარეს სკოლაში. მან პედაგოგები დაადანაშაულა, ბავშვს მიჩაგრავთო. შემდეგ ეს ბავშვი სხვა სკოლაში გადავიდა. თურმე იქაც „ჯოკერას“ ეძახიან. ალბათ იქაც იგივეს აკეთებს, მაგრამ ჯერ არავის უკვირს. ის ნამდვილი მოძალადეა. როცა ასეთი ბავშვები სკოლიდან მიდიან, მასზე დახასიათება უნდა არსებობდეს, რომ ასეთი თვისებებით ხასიათდება.“

ვორკშოპზე ერთ-ერთ ჯგუფში, მუსიკის პედაგოგი საკუთარ გასაჭირს ხმამაღლა გვიზიარებს: კლასში ორი განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე ბავშვი მყავს, ტყუპები არიან, ერთი ოჯახიდან. ბუნებრივია, მათი შემეცნება ვერ არის ჩვეულებრივი ბავშვის დონის. მათთან მუშაობაში დიდ ენერჯიას ვხარჯავ, მაგრამ მაინც არაფერი გამოდის. კლასში ხშირად ისმის სიცილი, რა თქმა უნდა, ვცდილობ ავუხსნა მოზარდებს, რომ ეს არასწორი საქციელია. მაგრამ ყოველთვის არ გამოდის. ერთს „ბეთხოვენას“ ეძახიან, მეორეს „შოპენას“. ტყუპებს ამ სიტყვებზე საშინელი რეაქცია აქვთ, ნერვიულად იწყებენ ტირილს, ყვირილს. ვცდილობ ავუხსნა მათ, რომ ისინი მეგობრები არიან, ეს მათი მოსაფერებელი სიტყვაა. მაგრამ ყოველთვის ერთი და იგივეს განმეორება მიწევს და ეს ძალიან რთულია. ისეთი დალლილი გამოვდივარ კლასიდან, საბოლოოდ მსხვერლი მე ვარ და ჩემი, როგორც პედაგოგის რეაბილიტაციაზე არავინ ფიქრობს. ბულინგი უამრავი ფორმით არსებობს მოზარდებში და პრობლემა ის არის, რომ სკოლებში ფსიქოლოგი არ მუშაობს. ფსიქოლოგის გარეშე ამ პრობლემის მოგვარება შეუძლებელია. პედაგოგებს იმდენი საქმე აქვთ, არამართებულია, ფსიქოლოგობაც მათ გადავებაროთ. ამაზე სახელმწიფომ უნდა იზრუნოს“.

არ არის აუცილებელი, რაიმე ფიზიკური ნაკლი გქონდეს, ან ვიღაცაზე რანგით დაბლა იდგე, როგორც ირკვევა, ბულინგის მსხვერპლი ნიჭიერი და წარმატებული ბავშვებიც ხდებიან.

ქეისი ვორკშოპიდან

ნინო კლასში ერთ-ერთი წარმატებული მოსწავლეა და ძალიან ბრაზდება, როცა მას შემდეგი მიმართავენ ზედმეტსახელით: „კომუნისტკა“. თუმცა არც მან და არც იმან, ვინ ამ სიტყვით მიმართავენ, ბოლომდე არ იცის ამ სიტყვის მნიშვნელობა,

სამაგიეროდ იციან, რომ უბრალოდ დასაცინი სიტყვაა და მორჩა. ნინო ამბობს, რომ უკვე მიეჩვია და არ წყინს. თუმცა თავიდან ძალიან განიცდიდა, საკუთარი წარმატების რცხვენოდა. ამბობს, რომ ეს ბულინგია. ის საკუთარ თავს დაეხმარა და ეს პრობლემა მოაგვარა, მაგრამ ამას ყველა ვერ ახერხებს. წარმატებული მოსწავლეები შესაძლოა ერთ დღეს წარუმატებელთა სიაში აღმოჩნდნენ.

ვორკშოპის მონაწილეები ხაზგასმით ამბობენ, რომ ბულინგი საბავშვო ბაღიდან იწყება, მაგრამ პედაგოგები ამ საკითხს განსაკუთრებულ მნიშვნელობას არ ანიჭებენ, ერთ-ერთი მშობელი ასეთ ისტორიას ყვება:

„ჩემი შვილი ერთ დღეს ბაღიდან მოვიდა და მითხრა: ნიკა ბაღში ბინძური მოვიდა და ხელ-პირი მასწავლებელმა დაუბანაო. სულ ასე დაუბანელი დადის და ჩვენ მასთან არ ვთამაშობთო. როგორც შემდგომ გავიგე, ნიკას მშობლები გაცილებულები არიან. ბავშვი შაბათ-კვირას მამასთან არის, სხვა დღეებში - დედასთან. სავარაუდოდ, როცა მამასთან არის, მაშინ მოდის მოუწესრიგებელი.“

ბაღის პედაგოგები იმდენად არიან თავიანთ საქმეში ჩართულნი, რომ დრო არ რჩებათ, ბავშვების ფსიქოლოგიურ განწყობაზე იფიქრონ. ამიტომ ბულინგი ამ ასაკშივე იწყებს გაფურჩქვნას. 5-6 წლის ბავშვებში უკვე ყალიბდება მათზე დაბლა მდგომის ფენომენი: ის ბინძურია. ის ცუდია. მასთან არ უნდა ვითამაშოთ.

არანაირი არგუმენტი არ სჭირდება იმის მტკიცებას, რომ ბავშვი მოძალადედ და მსხვერპლად არ იბადება. ასეთ ადამიანებად მათ გარემო აყალიბებს. არაერთი კვლევა ადასტურებს, რომ ხშირად ის ბავშვები, რომლებიც სხვის მიმართ ავლენენ აგრესიას, სწორედ კონფლიქტური ოჯახებიდან მოდიან. თავად აქვთ ნანახი ბევრი აგრესია და ცდილობენ სხვაზე განავრცონ იგივე.

კონფლიქტური ოჯახებიდან გამოსულ ბავშვებს მუდმივად სტანჯავთ არასრულფასოვნების შეგრძნება. მათ კარგად ესმით, რომ ის, რასაც ხედავენ, არ არის ნორმალური. მუდმივი ყვირილი, კამათი, აგრესიული ქცევები მათზე ცუდად მოქმედებს. ამიტომ ასეთი ოჯახიდან გამოსული ბავშვი შეიძლება იყოს როგორც ბულინგის მსხვერპლი, ასევე ინიციატორი. ძალიან ძნელია იმის პროგნოზირება, რომელ ბანაკში შეიძლება აღმოჩნდეს. თუმცა ორივე შემთხვევაში ეს ძალიან ცუდია.

მნიშვნელოვანია იმის განსაზღვრა, რა ნიშნები ახასიათებთ მოძალადე ბავშვებს:

უყვართ სხვებზე ბატონობა; არიან იმპულსურები და ადვილად ბრაზდებიან; მსხვერპლის მიმართ არ განიცდიან თანაგრძნობას.

ბავშვი - აგრესორი მუდმივად ცდილობს უფროსად და ძლიერად გამოიყურებოდეს, ხშირად ეუხეშება მასწავლებლებს, მშობლებს, საკუთარ და-ძმას. ახდენს ძალის დემონსტრირებას. ნებისმიერი კონფლიქტის გადასაჭრელად უპირატესობას ძალისმიერ გზას ანიჭებს. როგორც წესი, ბავშვ-აგრესორებს მაღალი თვითშეფასება აქვთ. ცდილობენ შექმნან განსაკუთრებული იმიჯი. ამისთვის ისეთ გარემოცვას იყენებენ, სადაც ეს თვისებები კარგად ჩანს და საკუთარი უპირატესობების დამტკიცება შეუძლიათ.

რაც შეეხება ბულინგის მსხვერპლს:

ასეთ ბავშვებს დაბალი თვითშეფასება აქვთ. უჭირთ საკუთარი პოზიციის გამოხატვა, არიან მგრძნობიარეები და ზედმეტად ემოციურები.

ბავშვი-მსხვერპლი ცდილობს თანატოლებთან შედარებით უფრო შეუმჩნეველი იყოს. საცოდავად და უბედურად გამოიყურება. უმეტეს დროს კლასში ატარებს, გაურბის ბავშვების ხმაურიან თავყრილობებს. თუ ამას ემატება რაიმე გამორჩეული ფიზიკური თვისება - მსუქანია, ან ზედმეტად გამხდარია, ან სხვა, ეს ფაქტორი უკვე ეხმარება მის მსხვერპლად ჩამოყალიბებას.

როგორ უნდა მოხდეს ბულინგის პრევენცია და რა უნდა გააკეთოს ამისთვის საზოგადოებამ?

პრევენცია გულისხმობს იმ ბავშვთა უფლებების დაცვას, რომლებიც კონფლიქტურ ოჯახებში იზრდებიან.

პირველ რიგში, თავად საზოგადოებამ უნდა აღიაროს ბულინგი, რადგან ბევრს ის „ბავშვური ცელქობა“ ჰგონია. შემდეგ ეტაპზე უნდა დადგინდეს პრობლემის მასშტაბები. ვინ არის ეს ბავშვი, როგორია მისი ოჯახური მდგომარეობა, არის თუ არა რისკ-ჯგუფის ოჯახიდან. იმ შემთხვევაში, თუ რისკ-ჯგუფის ოჯახიდან მოდის, აუცილებელია მასზე კონტროლის გამკაცრება. საჭიროა მუდმივი კომუნიკაცია მშობლებთან. მათ უნდა იგრძნონ, რომ მათი ქცევით საფრთხეს საკუთარ შვილს აყენებენ, რადგან ბავშვი სწორედ ოჯახში არსებული სიტუაციის არეკვლას ახდენს და ბავშვის ინდივიდუალურობიდან გამომდინარე, მსხვერპლი იქნება თუ აგრესორი, ორივე ცუდია.

პრობლემის იდენტიფიცირების და მოძალადის გაშიფვრის შემდეგ აუცილებელია მსხვერპლი ბავშვის ფსიქორეაბილიტაცია, რათა მან თავი არ იგრძნოს არასრულფასოვან ადამიანად.

პარალელურად განსაკუთრებული სიფრთხილით უნდა მოვექცეთ აგრესორ ბავშვს, შევთავაზოთ მას კონკრეტული დახმარება, რჩევა. მოვიქცეთ ისე, რომ მოძალადე მიხვდეს, რომ მისი ქცევა მოწონებას არ იმსახურებს. უნდა განვუმარტოთ, რომ დისკრიმინაცია არანაირი ფორმით არ არის დაშვებული, ცუდი მოპყრობა არ შეიძლება არც გოგონებთან და არც ბიჭებთან.

სკოლებმა უნდა უზრუნველყონ ცოდნის მიღება აღნიშნულ საკითხებზე და ისეთი ურთიერთობების ჩამოყალიბება, რომელიც ასწავლის ბავშვებს, როგორ იცხოვრონ ძალადობის გარეშე, ან როგორ შეებრძოლონ ძალადობას, თუკი დადგებიან ამგვარი საფრთხის წინაშე.

როგორია მშობლის როლი ასეთ დროს, რა უნდა გააკეთოს მაშინ, როდესაც ხშირ შემთხვევაში არც კი იცის, რომ მისი შვილი ბულინგის მსხვერპლია?

აუცილებელია მშობლის აქტიური ჩართულობა ბავშვის სასკოლო ცხოვრებაში. ეს არ შემოიფარგლება მხოლოდ ბავშვთან ერთად საშინაო დავალების მომზადებით. ეს გულისხმობს მასწავლებლებთან ყოველკვირეულ შეხვედრებს, კლასის მიერ მოწყობილ ღონისძიებებზე მისვლას, შვილის თანაკლასელების, მეგობრების გაცნობას და მათ ქცევაზე დაკვირვებას თავისუფალ გარემოში. ბულინგის

მსხვერპლი ბავშვი იშვიათად საუბრობს იმაზე, რომ ჩაგრავენ, თუმცა, ხშირად ღიად აფიქსირებს საკუთარ დამოკიდებულებას კლასელებისადმი: არ მეგობრობს მათთან, თავისუფალ დროს უარს ამბობს მათთან ურთიერთობაზე, არ იღებს დაბადების დღეზე მიწვევებს და არც თავად იწვევს კლასელებს. მშობელსა და ბავშვს შორის უფრო მეტი კომუნიკაცია მნიშვნელოვნად ზრდის იმის ალბათობას, რომ მშობელს არ გამოეპაროს შვილზე განხორციელებული ბულინგი სკოლაში.

ფსიქოლოგთა რჩევები მშობლებს:

როგორ მოვიქცეთ, თუ ბავშვი ბულინგის მსხვერპლია?

1. დაეხმარეთ ბავშვს თავდაჯერებულობის გამომუშავებასა და თვითშეფასების ამაღლებაში. ამისათვის ყოველმხრივ წახალისეთ ბავშვის ნებისმიერი აქტივობა, რაც მას მოსწონს: სპორტი, მუსიკა და სხვა. დადგენილია, რომ თავდაჯერებული ბავშვები იშვიათად იქცევიან თანატოლთა აგრესიის ობიექტებად;

2. ასწავლეთ ბავშვს, როგორ აჩვენოს სხვას, რომ საკუთარ თავში დარწმუნებულია;

3. მოუწოდეთ, არასდროს შეეგუოს მსხვერპლის როლს და გამოუმუშავეთ ადეკვატური თვითშეფასების უნარი. მშობელმა უნდა შთააგონოს ბავშვს, რომ ძალადობას ძალადობითვე არ უნდა უპასუხოს და ასწავლოს ბულინგის საპასუხოდ არსებული ალტერნატიული ქმედება;

4. წახალისეთ ბავშვის მიერ სხვა ბავშვებთან მეგობრული ურთიერთობების დამყარება. დადგენილია, რომ ბავშვები, რომლებიც განმარტოებას ამჯობინებენ, უფრო ხშირად ხდებიან აგრესიის მსხვერპლი. ურთიერთობის არეალის გაფართოების ყველაზე მარტივი გზაა ბავშვის ჩართვა სხვადასხვა წრეში. მოიწვიეთ შვილის მეგობრები სახლში. ბავშვების სტუმრად მოწვევა, მეგობრული ურთიერთობები ამაღლებს საკუთარი ღირსების გრძნობას, ხელს უწყობს საკუთარ თავსა და ქცევებში დარწმუნებას.

5. შეუქმენით ბავშვს „ბუფერული ზონა“ - რეალური მეგობრები და გულშემატკივრები, რომლებიც მის თავს არავის დააჩაგვრინებენ. ურჩიეთ და ნება დართეთ ბავშვს, მონაწილეობა მიიღოს ექსკურსიებში, ლაშქრობებში. ასეთი ღონისძიებების დროს აგრესიის საშიშროება მნიშვნელოვნად ნაკლებია, რადგან ბავშვები უფროსების მეთვალყურეობის ქვეშ იმყოფებიან;

6. ასწავლეთ ბავშვს სხეულის ენა. თანამოსაუბრისათვის თვალეში ცქერა, გამართული დგომა, მაღლა აწეული თავი, მტკიცე ხმა – ძალზე ეფექტური იარაღია საკუთარი პოზიციის განსამტკიცებლად.

7. განიხილეთ ბულინგის პრობლემა სხვა მშობლებთან ერთად. სავსებით შესაძლებელია, რომ აგრესიის მსხვერპლი სხვა ბავშვებიც იყვნენ. თუ გაარკვევთ მათ ვინაობას, პრობლემა მათ მშობლებთან ერთად განიხილეთ;

8. დაუკავშირდით სკოლას და გამოხატეთ თქვენი მოსაზრება ბავშვის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებით. შესაძლებელია მოითხოვოთ

მოზრდილთა მხრიდან ბავშვებზე კონტროლის გაძლიერება შესვენებების დროს, დერეფნებსა და სკოლის მთელ ტერიტორიაზე. სპეციალისტთა მტკიცებით, მსგავსი ღონისძიებები ამცირებს ბულინგის ალბათობას ბავშვის სკოლაში ყოფნის პერიოდში;

9. რთულ შემთხვევებში მიმართეთ სპეციალისტ-ფსიქოლოგს.

როგორ მოვიქცეთ, თუ ბავშვი მოძალადეა?

1. ამ საკითხს ძალზე სერიოზულად და პასუხისმგებლობით უნდა მოეკიდოთ. ამგვარი ქცევა არ უნდა აღიქვას, როგორც ბავშვური სიცელქე, რადგან დროული კორექციის არარსებობის შემთხვევაში, შეიძლება ცხოვრების სტილად იქცეს. აგრესიული ქცევის შეცვლა სწორედ ბავშვობის ასაკში შეიძლება. გულახდილად დაელაპარაკეთ ბავშვს და შეეცადეთ გაარკვიოთ სიტუაცია, რომელმაც მოახდინა სხვა ბავშვების მიმართ აგრესიული ქცევის პროვოცირება. ზოგჯერ აგრესორებად მშობლისგან ან ოჯახის სხვა წევრებისგან ძალადობაგანცდილი ბავშვები გვევლინებიან, რომლებსაც თავიანთი წყენა სხვა ბავშვზე გადააქვთ.

2. გააგებინეთ ბავშვს, რომ თქვენ არავითარ შემთხვევაში არ მოითმენთ მის აგრესიულ ქცევას, მიუხედავად იმისა, თუ ვისკენაა ის მიმართული. დააწესეთ სავსებით კონკრეტული და მკაცრი შეზღუდვები, რომლებსაც მიმართავთ ბულინგის გამეორების შემთხვევაში;

3. ასწავლეთ ბავშვს დასახული მიზნების მიღწევის კონსტრუქციული მეთოდები, ამა თუ იმ პრობლემის არამძალადობრივი გზით გადაჭრის წესები და ხერხები. დაამუშავეთ ამგვარი ხერხები თქვენსა და ბავშვს შორის ურთიერთობის მაგალითზე;

4. იყავით პოზიტიური ქცევის მაგალითი. თქვენზე დაკვირვებით, ბავშვი სხვის მიმართ კეთილგანწყობილ დამოკიდებულებასა და პატივისცემას ისწავლის. აჩვენეთ ბავშვს პრობლემის გადაჭრისა და სასურველი მიზნის მიღწევის სხვა გზები ძალადობის გარეშე;

5. იყავით მასთან ახლოს, როცა სხვა ბავშვებთან ერთად თამაშობს. წახალისეთ მისი მონაწილეობა სპორტულ შეჯიბრებებში, თვითშემოქმედების წრეებში, სხვა კლასგარეშე საქმიანობებში. ამგვარი დატვირთვა ხელს შეუწყობს ბავშვის მოჭარბებული ენერჯის უსაფრთხო გზით დახარჯვას და მნიშვნელოვნად შეამცირებს მის აგრესიულობას;

6. რთულ შემთხვევებში მიმართეთ სპეციალისტ-ფსიქოლოგს; არსებობს სპეციალური მეთოდები, რაც დაეხმარება ბავშვს აგრესიული ქცევის მიზეზების გარკვევაში და პრობლემების დაძლევაში.

როგორც ვხედავთ, ძალზე მნიშვნელოვანია მშობლის ჩართულობა და აქტიურობა შვილის ცხოვრებაში, ვინაიდან ბავშვის ცნობიერებაში ადრეული ასაკიდანვე ხდება საკუთარი ცხოვრებისეული პოზიციის ჩამოყალიბება.

გარდა ამისა, არსებობს ერთი მნიშვნელოვანი ოქროს წესი, რომელიც ყველა მშობელმა უნდა გამოიყენოს:

ნებისმიერი ფორმის აგრესია, რომელსაც ოჯახში იყენებთ რომელიმე წევრის მიმართ, საკუთარი შვილის მისამართით გაგზავნილი ნეგატიური სიგნალია, რომელსაც ის საგულდაგულოდ ინახავს საკუთარ ცნობიერებაში და ბავშვი-მსხვერპლის, ან ბავშვი-აგრესორის სახით შეიძლება დაგვიბრუნდეს.

**მიმართეთ ფონდი „სოხუმის“ ქალთა მხარდაჭერის ცენტრებს,
მიიღეთ უფასო ფსიქოლოგიური და იურიდიული კონსულტაციები**

ქუთაისის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - მაგლობლიშვილის ქ. 6

579 93 28 28

ხონის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - სამხედრო დასახლება, კორპუსი 98

579 70 84 84

571 85 42 42

სენაკის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ბარათაშვილის 13

579 27 94 94

571 85 39 39

ფოთის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ახალი რაიონი, გაგრის ქუჩა 10/9

597 89 25 25

597 15 72 74

ხურჩა/კოკის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - სოფელი ხურჩა

574 96 27 27

571 76 48 48

წყალტუბოს ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ახალი დასახლება, 9 აპრილის ქუჩა 3/17

597 54 92 92

592 81 68 68

წარმატებებს გისურვებთ!